

Vysoká škola ekonomická v Praze

Národohospodářská fakulta

Hlavní specializace: Národní hospodářství

**PŘÍNOSY A NEGATIVA PŘIJETÍ EURA NA
PŘÍKLADU SLOVENSKÉ REPUBLIKY**

bakalářská práce

Autor: Zuzana Marková

Vedoucí práce: Ing. Ondřej Kolman

Rok: 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Přínosy a negativa přijetí eura na příkladu Slovenské republiky vypracovala samostatně s použitím odborné literatury a pramenů, uvedených na seznamu, který tvoří přílohu této práce.

30. dubna 2015

.....

Zuzana Markov

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala Ing. Ondřeji Kolmanovi za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích této bakalářské práce.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Zuzana Marková**
Studijní program: **Ekonomie a hospodářská správa**
Obor: **Národní hospodářství**
Název tématu: **Přínosy a negativa přijetí eura na příkladu Slovenské republiky**

Zásady pro vypracování:

1. Cílem práce je stanovit ekonomické dopady vstupu Slovenské republiky do evropské Hospodářské a měnové unie. Určit přínosy a negativa přijetí eura a pomocí základních ekonomických ukazatelů tyto dopady specifikovat.
2. V souvislosti s dluhovou krizí eurozóny a při pohledu na některé zasažené ekonomiky, např. Řecko, je téma zavedení eura stále diskutovanější. Případ Slovenské republiky a jeho vstupu do EMU může být pro ČR dobrým návodem, jak při přijetí eura postupovat a jak čelit případným ekonomickým dopadům.
3. Předmětem této části práce bude zejména teoretické představení eura jako společné měny, kritérií pro její zavedení a poté uvedení do průběhu přípravy zavedení eura ve Slovenské republice.
4. Předmětem praktické části bude stanovení jednotlivých ekonomických ukazatelů, kterými budou např. HDP, inflace, čistý export a nezaměstnanost. Na nich poté ukázat změny po zavedení eura a dokázat, zda bylo pro slovenskou ekonomiku zavedení eura dobré, či nikoli.
5. Klíčová slova: Euro, zavedení měny, eurozóna, EMU, Slovenská republika

Rozsah práce: min. 45 normostran

Seznam odborné literatury:

1. JANÁČKOVÁ, S. – MACH, P. (ed.). *Euro dříve, nebo později? : sborník textů*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku, 2007. ISBN 978-80-86547-63-3.
2. BALDWIN, R. E. – WYPOLOSZ, C. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1.
3. LACINA, L. – ROZMAHEL, P. *Euro: ano-ne?*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-87197-26-4.
4. LACINA, L. *Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.J.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.
5. ŠAROCH, S. Evolutionary Discussion of Euro Adoption in the New EU Member Countries – Stylized Facts. In (ed.), *Baltic Business and Socio-Economic Development*. Tallinn: Tallinn University of Technology, 2007, s. 1–9.
6. BENČÍK a TATIARSKÁ. Vplyv zavedenia eura na bankový sektor. [online]. 2008 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/08_kol3.pdf
7. SIROTKA, Vladimír. *Zavedenie EURO u malých a stredných podnikateľov : sprievodce právnymi predpismi a cestou k Euro*. Vyd. 2. Bratislava: Vladimír Sirotko – Actoris System, 2008. 66 s. ISBN 978-80-969724-7-0

Datum zadání bakalářské práce: březen 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2015

Zuzana Marková
Ředitelka

Ing. Ondřej Kolman
Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Vedoucí ústavu

doc. Ing. Miroslav Ševčík, CSc.
Děkan NF VŠE

Abstrakt

Slovenská republika přijala euro k 1. lednu 2009. Tato bakalářská práce se zabývá tématem, zda pro Slovensko bylo toto přijetí výhodné, či nikoliv. Práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola uvádí do problematiky eura, jeho historického vývoje a také procesů integrace, které probíhaly v Evropě již po 2. světové válce. Druhá kapitola poté popisuje, jak se Slovensko na samotné přijetí eura připravovalo, a také postupné plnění Maastrichtských konvergenčních kritérií. Poslední kapitola shrnuje jednotlivé výhody a nevýhody přijetí eura. Jednak ty, které Slovenská republika sama očekávala a poté také ty, které se v zemi opravdu projeví. Výsledkem této práce je zjištění, že přijetí společné měny eura bylo pro Slovenskou republiku výhodné, a to převážně z pohledu zahraničního obchodu.

JEL klasifikace: E2, E4, F3

Abstract

Slovak Republic adopted Euro at first of January 2009. Advantages and disadvantages of adopting Euro in Slovak Republic are compared in this bachelor's thesis. Work is divided into three chapters. In first chapter, problematic and historic development of integration processes after WW2 are introduced. Preparations for Euro adoption in Slovak Republic and Maastrichts convergence criteria observance are stated in chapter two. In the last chapter each advantages and disadvantages are summarized. This work finds, that adoption of Euro was for Slovak Republic convenient, mainly for foreign trade.

JEL classification: E2, E4, F3

Klíčová slova

Euro, zavedení měny, eurozóna, EMU, Slovenská republika

Keywords

Euro, currency adoption, Eurozone, EMU, Slovak Republic

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 EURO JAKO SPOLEČNÁ MĚNA	12
1.1 VÝVOJ MĚNOVÉ INTEGRACE	12
1.1.1 <i>Wernerova zpráva</i>	13
1.1.2 <i>Had v tunelu</i>	13
1.1.3 <i>Evropský měnový systém</i>	13
1.1.4 <i>Delorova zpráva</i>	16
1.2 MAASTRICHTSKÁ SMLOUVA	17
1.2.1 <i>Maastrichtská kritéria</i>	17
1.2.2 <i>Pakt stability a růstu</i>	19
2 PŘÍPRAVY SLOVENSKÉ REPUBLIKY NA EURO.....	22
2.1 STRATEGIE PŘIJETÍ EURA V SR	22
2.2 NÁRODNÍ PLÁN ZAVEDENÍ EURA V SR.....	22
2.3 SPLNĚNÍ MAASTRICHTSKÝCH KRITÉRIÍ	24
3 SLOVENSKÁ EKONOMIKA PO PŘIJETÍ EURA	27
3.1 UKAZATELE EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI	27
3.1.1 <i>Hrubý domácí produkt</i>	27
3.1.2 <i>Inflace</i>	27
3.1.3 <i>Nezaměstnanost</i>	27
3.1.4 <i>Obchodní bilance</i>	28
3.2 VÝHODY A NEVÝHODY ČLENSTVÍ V EMU	28
3.3 VÝVOJ SLOVENSKÉ EKONOMIKY PO PŘIJETÍ EURA	29
3.3.1 <i>Vývoj ekonomiky 2008- 2009</i>	29
3.3.2 <i>Vývoj ekonomiky 2010</i>	31
3.3.3 <i>Vývoj ekonomiky 2011</i>	32

3.3.4	<i>Vývoj ekonomiky 2012 .....</i>	33
3.4	VÝHODY A NEVÝHODY VSTUPU SR DO EUROZÓNY.....	34
3.4.1	<i>Očekávané výhody a nevýhody .....</i>	35
3.4.2	<i>Skutečné výhody a nevýhody .....</i>	36
ZÁVĚR		41
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		43
SEZNAM GRAFŮ		43
SEZNAM TABULEK.....		43
SEZNAM ZDROJŮ		44

Úvod

Slovenská republika se 1. ledna 2009 stala 16. členem eurozóny a přijala tak společnou měnu euro. Tomuto velkému kroku předcházelo však mnoho let příprav. Tématem této bakalářské práce je hlavně zhodnocení, zda výhody převážily nad nevýhodami a přijetí společné měny bylo pro Slovensko tím správným rozhodnutím. Přijetí eura je v této době často diskutovaným tématem. Vzhledem k přibývajícimu množství států zasažených dluhovou krizí, se mnoho zemí společné měny obává. Samotnými základy eura otrásají dohady o pádu měny a konci Evropské unie. Téma je aktuální i pro Českou republiku. Ta se podepsáním smlouvy o vstupu do Evropské unie zavázala přijmout společnou měnu. Výhody a negativa, které se projeví na Slovensku, mohou sloužit jako návod i pro Českou republiku.

V první kapitole své práce se zabývám teoretickým výkladem historie eura. Před samotnou myšlenkou společné měny se Evropa musela nejprve sjednotit. Na popis jednotlivých integračních procesů navazuje i výčet všech kritérií nutných pro přijetí země do eurozóny. Jedná se především o maastrichtská kritéria a Pakt stability a růstu.

Druhá kapitola se poté zaměřuje na postupnou přípravu slovenské ekonomiky na jednotnou měnu. První dokumenty zmiňující se o přijetí eura jsou vydány již v roce 2003, tedy ještě před vstupem do EU. Plánem slovenské vlády bylo přijmout euro v nejzazším možném termínu. Po splnění všech podmínek Evropská komise oficiálně rozhodla o přijetí Slovenské republiky mezi země eurozóny. 1. ledna 2009 pak předseda komise José Manuel Barroso pogrataloval Slovenské republice k přijetí eura: *„Při příležitosti desátého výročí eura blahopřeji Slovensku a srdečně vítám všechny jeho občany v eurozóně. Díky společné měně se Slovensko lépe zapojí do evropského kolektivního úsilí zaměřeného na oživení hospodářství a bude z něj snadněji těžit. Vstupem do eurozóny Slovensko zlepšilo svoje dlouhodobé možnosti růstu, zaměstnanosti a kontroly inflace. Ale euro je více než měna. V tento historický první den nového roku je Slovensko přesvědčivým symbolem hospodářského a politického pokroku a evropské integrace.“*¹

---

¹ Gratulační zpráva předsedy Barrose a komisaře Almunia a jejich přivítání slovenských občanů v eurozóně. [online]. 1. 1. 2009 [cit. 2015-05-3]. Slovakia adopted euro today.

Ve třetí kapitole se poté zaměřuji na výhody a nevýhody přijetí eura. Na porovnání stavu ekonomiky před eurem a po něm jsem si vybrala čtyři makroekonomické ukazatele: hrubý domácí produkt, inflaci, míru nezaměstnanosti a obchodní bilanci. Ve vybraných letech 2008 až 2012 pozoruji vývoj ekonomiky a tento trend spojuji s vlivem přijetí eura. Zda byly jednotlivé ukazatele opravdu reálně ovlivněny společnou měnou. Důležitou součástí této kapitoly je výčet očekávaných vlivů měny, tak jak ho predikovala slovenská vláda a také skutečné vlivy, které se po přijetí eura skutečně dostavily.

Cílem bakalářské práce je určit, zda je měna euro a její přijetí pro zemi výhodné, či nikoliv, a to konkrétně na příkladu Slovenské ekonomiky.

1 Euro jako společná měna

Zavedení eura jako společné měny k 1. lednu 1999 byl v dějinách Evropy velký krok na cestě k prohloubení hospodářské a měnové integrace. Tuto formu integrace lze označit za fázi nejhlubší koordinace hospodářských a fiskálních politik evropských zemí. A v případě zemí, které splnily kritéria², se jedná i o jednotnou společnou měnu – euro.

Cesta Evropy ke společné měně, tedy cesta evropské integrace se začala vytvářet po 2. sv. válce. Prvním důležitý mezníkem se stal rok 1957. Podpisem Římských smluv se vytvořilo Evropské hospodářské společenství, jehož hlavním cílem bylo vytvoření celní unie a sjednocení zemědělské politiky členských zemí. Cesta ke vzniku společné měny byla však ještě dlouhá.

1.1 Vývoj měnové integrace

Šedesátá léta minulého století jsou často nazývána zlatou érou. V průběhu celé této dekády si hospodářský růst trvale udržoval vysoká tempa růstu, nezaměstnanost byla minimální, inflace nepředstavovala vážnější problém a zahraniční obchod vzkvétal. (Dědek 2008, str. 15)

Na konci 60. let se začaly objevovat trhliny ve fungování brettonwoodského systému. Mnozí politici se začali obávat o měnovou stabilitu v Evropě. Jako východisko měla přijít měnová unie, která by zamezila vnitřním kurzovým nestabilitám. Prvním oficiálním dokumentem přimlouvajícím se za prohloubení měnové integrace mezi zeměmi byl podán viceprezidentem Evropské komise Robertem Marjolinem v roce 1962. Historicky důležitější událostí se však stalo v roce 1969 zasedání Evropské rady v Haagu, kde byla skupina expertů pod vedením Pierra Wernera³ pověřena vypracovat plán na cestu ke společné hospodářské a měnové unii⁴, která měla být vytvořena do roku 1980. Vznikl tzv. Wernerův plán.

---

² Přijetí společné měny eura je podmíněno splněním tzv. Maastrichtských kritérií. Jejich cílem je posoudit míru ekonomické konvergence, neboli posoudit schopnost uchazečské země integrovat se do měnového režimu eurové oblasti bez vzniku nestability pro zemi samotnou i pro eurozónu jako celek.

³ Pierre Werner, lucemburský předseda vlády a ministr financí v letech 1959-1974 a 1979 - 1984

⁴ Economic and Monetary Union, EMU

1.1.1 Wernerova zpráva

Výsledkem práce Wernerovi skupiny bylo v roce 1970 zveřejnění textu známého jako Wernerova zpráva. Vznik měnové unie je dle této zprávy rozložen do tří etap v průběhu 10 let. Požadavkem plánu byl vznik Evropské centrální banky a převedení mnohých fiskálních pravomocí na evropskou úroveň. Nepříznivé bylo pro Wernerův plán okolní prostředí. V roce 1973 se zhroutil brettonwoodský systém a dolar přešel na systém volně pohyblivého kurzu. To zapříčinilo nestabilitu na světových finančních trzích. V témže roce přišel i první ropný šok, který definitivně odvrátil pohled od nutnosti vzniku měnové unie, a jednotlivé ekonomiky se zabývaly aktuální nepříznivou hospodářskou situací. (Sychra 2009, str. 51)

1.1.2 Had v tunelu

Součástí Wernerova plánu byla metoda tzv. Hada v tunelu, jež vyšla v platnost v roce 1972. Jednalo se o metodu, jejímž cílem bylo snížit kurzové fluktuace mezi členskými měnami. Evropské měny představovaly hada, tunel poté rozpětí vůči dolaru, ve kterém se pohybovaly. Had v tunelu fungoval až do roku 1979. Kvůli nepříznivé situaci v 70. letech přišla i tato metoda do zapomnění. (Dědek 2008, str. 20)

Kroky k měnové integraci se začaly bohužel realizovat ve špatnou chvíli. I přes nezdar, snahy o vznik měnové unie a prohloubení měnové integrace nevymizely. Především spolupráce Francie a Německa dopomohla ke vzniku Evropského měnového systému v roce 1979.

1.1.3 Evropský měnový systém

Důvodem pro vytvoření Evropského měnového systému⁵ byla zejména snaha o udržení myšlenky vzniku jednotné měnové unie.

Základními prvky Evropského měnového systému byly⁶:

- Evropská měnová jednotka⁷

---

⁵ European Monetary System, EMS

⁶ DĚDEK, Oldřich. Evropský měnový systém. MF - Zavedení eura v České republice [online]. [cit. 2015-03-27].

⁷ European Currency Unit, ECU

- Mechanismus směnných kurzů⁸
- Indikátory divergence
- Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci

Největší dominantou EMS byla určitě Evropská měnová jednotka, umělá jednotka tvořená košem všech zúčastněných měn. Váhy jednotlivých měn odrážely ekonomickou sílu země. Upravovány byly vždy v pětiletých intervalech.

Tabulka č. 1 Složení měnového koše ECU

Měna	Počet jednotek národní měny v 1 ECU			Podíl národní měny v 1 ECU (v %)		
	13.3.1979	17.9.1984	21.9.1989	13.3.1979	17.9.1984	21.9.1989
Německá marka	0,828	0,719	0,6242	33,00	32,00	30,53
Francouzský frank	1,15	1,31	1,332	19,80	19,00	20,79
Nizozemský gulden	0,286	0,256	0,2198	10,50	10,10	10,21
Belgický a lucemburský frank	3,80	3,85	3,301	9,50	8,50	8,91
Italská lira	109,00	140,00	151,80	9,50	10,20	7,21
Dánská koruna	0,217	0,219	0,1976	3,00	2,70	2,71
Irská libra	0,00759	0,008781	0,008552	1,10	1,20	1,08
Britská libra	0,0885	0,0878	0,08784	13,60	15,00	11,17
Řecká drachma	x	1,15	1,44	x	1,30	0,49
Španělská peseta	x	x	6,885	x	x	4,24
Portugalské escudo	x	x	1,393	x	x	0,71

Pramen: SYCHRA, Zdeněk. Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2. (vlastní zpracování)

ECU nebyla používána jako běžná měna, měla podobu pouze bezhotovostní. Plnila hlavně funkci rezervní měny a nástroje transakcí uvnitř EMS. Pro tuto měnu se vžilo označení oficiální ECU. Od ní se na komerční bázi vytvořila tzv. privátní ECU. Tak se

---

⁸ Exchange Rate Mechanism, ERM

nazývaly finanční produkty (bankovní vklady a půjčky, obligace, devizové kontrakty, atd.), které kopírovaly košovou strukturu oficiální ECU. (Dědek 2008, str. 62)

Mechanismus směnných kurzů fungoval na principu tzv. paritní mřížky a indikátoru divergence. Měny jednotlivých zemí byly pevně svázány ve dvojicích a společně tvořily mřížku. Povolené flukтуаční rozpětí, ve kterém se mohly pohybovat, bylo $\pm 2,25\%$. Pro některé země byla umožněna výjimka na rozpětí $\pm 6\%$ ⁹. V případě překročení tohoto flukтуаčního pásma musely centrální banky zemí zasáhnout devizovými intervencemi s cílem udržet kurz uvnitř pásma. Účast v ERM byla pro země dobrovolná. Jedinou zemí, která zůstala mimo tento mechanismus, byla Velká Británie. (Sychra 2009, str. 60)

Pro včasné varování před kritickým vychýlením kurzu sloužily indikátory divergence, další součást Evropského měnového systému. Včasná signalizace o nutnosti přijetí opatření, zabraňovala přílišnému vychýlení kurzu z flukтуаčního pásma a také pomáhala předcházet zbytečných devizovým zásahům.

Jelikož státy z povahy věci pouze ztrácely devizové rezervy, aby mohly udržet kurz ve flukтуаčním pásmu, měly možnost vypůjčit si na intervence u jiných centrálních bank. To vše zastřešoval Evropský fond pro měnovou spolupráci.

EMS byl kompromisní projekt, jehož cílem bylo zajistit měnovou stabilitu, a to se mu také po většinu dařilo. Krize nastala v letech 1992- 1993. Docházelo k prudkým turbulencím v EMS, převážně u měnového kurzu italské libry a britské libry. Právě kvůli nim se muselo flukтуаční pásmo rozšířit na $\pm 15\%$, což prakticky vyřadilo EMS z provozu. (Sychra 2009, str. 63)

„S odstupem je EMS, přes výrazné měnové turbulence v letech 1992-1993, hodnocen ekonomickými a politologickými experty převážně pozitivně – jako nástroj pro udržení měnové stability a do té doby nejúspěšnější pokus o stabilizaci kurzu národních měn. I když u jeho koncepce bylo jasné, že nemůže sloužit jako adekvátní struktura pro posun k HMU (Overturf 2000, str. 57), ale je spíše přechodným řešením pro překlenutí přechodných problémů. (Watson 1997, str. 45). Dlouhodobost jeho fungování byla z ekonomického pohledu neudržitelná.“ (Sychra 2009, str. 64)

---

9 Příklad původně Itálie, později Španělsko, Velká Británie, Portugalsko

V druhé polovině 80. let se znovuoživily myšlenky na vybudování Hospodářské měnové unie. Nejvýznamnějším krokem k tomu bylo vytvoření Jednotného evropského paktu v roce 1986, usilujícího o dobudování vnitřního trhu.¹⁰

1.1.4 Delorsova zpráva

V červnu 1988 se na zasedání Evropské rady v Hannoveru rozhodlo o vytvoření sedmnáctičlenného výboru¹¹ v čele s Jacquesem Delorsem, tehdejším předsedou komise ES, který měl navrhnout konkrétní etapy na cestě k Hospodářské a měnové unii.

Výsledná práce, známá jako Delorsova zpráva¹², navrhla, aby HMU bylo dosaženo ve 3 samostatných etapách¹³:

Tabulka č. 2 Etapy hospodářské a měnové unie (HMU)

PRVNÍ ETAPA od 1. července 1990	Úplná liberalizace kapitálových obchodů
	Užší spolupráce mezi centrálními bankami
	Volné používání ECU
	Zlepšení hospodářské konvergence
DRUHÁ ETAPA od 1. července 1994	Založení Evropského měnového institutu (EMI)
	Zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami
	Užší koordinace měnových politik
	Posílení hospodářské konvergence
	Proces vedoucí k nezávislosti národních centrálních bank by měl být dokončen nejpozději k datu založení Evropského systému centrálních bank
	Přípravné práce na třetí etapě
TŘETÍ ETAPA od 1. ledna 1999	Neodvolatelné stanovení směnných kurzů
	Zavedení eura
	Provádění jednotné měnové politiky Evropským systémem centrálních bank
	Nabytí účinnosti mechanismu směnných kurzů v rámci EU (ERM II)
	Nabytí účinnosti Paktu stability a růstu

Pramen: Hospodářská a měnová unie. Evropská centrální banka: Eurosystém [online]. [cit. 2015-03-28]. (vlastní zpracování)

¹⁰ DĚDEK, Oldřich. Historie eura v datech. MF - zavedení eura v České republice [online]. [cit. 2015-03-28].

¹¹ Výbor se skládal z guvernérů centrálních bank členských zemí ES a tří nezávislých expertů (Sychra 2009, str. 68)

¹² Oficiální název zní Zpráva o hospodářské a měnové unii v Evropském společenství

¹³ Hospodářská a měnová unie. Evropská centrální banka: Eurosystém [online]. [cit. 2015-03-28].

„Cílem prvního stádia mělo být urychlení hospodářské konvergence a posílení koordinace měnových politik. Druhé stádium se mělo zaměřit na technické otázky, jež souvisely s přechodem na společnou měnu. Poslední třetí stádium by započalo neodvolatelným zafixováním směnných kurzů, následovaným nahrazením existujících národních měn měnou jednotnou.“ (Dědek 2014, online)

1.2 Maastrichtská smlouva

Po Delorsově zprávě nastalo období dlouhých vyjednávání, taktizování a domlouvání ústupků, jejichž výsledkem bylo hlavně podepsání mezivládního dokumentu Smlouvy o Evropské unii v únoru 1992. Jinak neoficiálně nazývaná Maastrichtská smlouva nabyla účinnosti v listopadu 1993, kdy byla ratifikována. Součástí smlouvy bylo vymezení základních bodů procesu zavedení fungující EMU¹⁴:

- Proces utváření měnové unie byl rozvržen do tří stádií, která byla ukotvena pevnými daty a kterým byly přiřazeny cíle a úkoly v souladu s Delorsovou zprávou.
- Časový harmonogram stanovil 1. leden 1999 jako nejzazší termín vzniku měnové unie.
- Zformulována byla konvergenční kritéria, jejichž splněním byla podmíněna účast v měnové unii.
- Členům Společenství byla uložena povinnost usilovat o členství v měnové unii, pouze Dánsko a Velká Británie si z tohoto obecného závazku vyjednali výjimku.
- Vyjasněna byla institucionální podoba budoucí měnové unie v čele s nově zřízenou Evropskou centrální bankou, pověřenou prvořadým cílem pečovat o cenovou stabilitu.

1.2.1 Maastrichtská kritéria

Součástí Maastrichtské smlouvy bylo stanovení kritérií, které by zajistily, že součástí měnové unie budou jen silné země s vysokým stupněm udržitelné konvergence a

---

¹⁴ DĚDEK, Oldřich. Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2008, str. 260. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-076-8, str. 152

makroekonomické stability. Za tímto účelem vznikly konvergenční, tzv. maastrichtské kritéria, jejichž splnění je vstupenkou dané země do eurozóny. Jedná se o následující čtyři¹⁵ kritéria¹⁶:

Kritérium cenové stability

Členská země musí po dobu sledovaného období, tzn. jednoho roku, vykazovat míru inflace, která se od tří nejlepších zemí eurozóny neliší o více než 1,5 procentního bodu. Srovnatelnost inflace v jednotlivých zemích je zabezpečena tzv. harmonizovaným indexem spotřebitelských cen¹⁷, vyvinutým Eurostatem v roce 1995 (Dědek 2008, str. 161).

Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí

Toto kritérium se skládá ze dvou podmínek, a to **kritérium veřejného deficitu**, které znamená, že rozpočtový schodek veřejného sektoru nesmí dlouhodobě překročit tři procenta HDP. Překročení se toleruje v případě, kdy byl schodek překročen jen výjimečně, nebo když se schodek neustále snižuje a přibližuje se stanovené hranici tři procent. Dále se jedná o **kritérium veřejného dluhu**, což znamená, že veřejný dluh země nesmí překročit 60 procent HDP. Opět výjimku tvoří překročení, které se snižuje a přibližuje k referenční hodnotě.

Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II

Měna země musí být udržována ve stanoveném flukтуаčním pásmu podle mechanismu směnných kurzů (ERM II) bez devalvace vůči jiným zemím po dobu alespoň dvou let před vstupem do eurozóny. ERM II vznikl 1. ledna 1999 jako nástupce ERM. Měna účastníci se v ERM II má stanovenou centrální paritu oproti euru a šíři flukтуаčního pásma pro pohyb devizového kurzu ± 15 procent. (ČNB 2003, online)

---

15 V mnoha případech se uvádí jako celkový počet konvergenčních kritérií číslo pět. A to z toho důvodu, že stav veřejných financí se skládá ze splnění dvou podmínek, a to rozpočtového deficitu a veřejného zadlužení.

16 Kritéria konvergence. Česká národní banka [online]. [cit. 2015-04-03].

17 Harmonised Index of Consumer Prices (HICP)

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Průměrná velikost dlouhodobých úrokových sazeb nesmí převyšovat o více než dva procentní body průměrnou velikost těchto sazeb ve třech členských zemích, které dosáhly nejlepší cenové stability, a to v období jednoho roku před vstupem do eurozóny.

„Logika tzv. maastrichtských kritérií vychází z představy, že nízká a předvídatelná inflace nejenže vytváří stabilní prostředí příznivé pro investiční rozhodnutí a vede tudíž k rozvoji vnitřního trhu, její souběžné dosahování ve více zemích zároveň brání šíření cenové nákazy mezi nimi. Jednotně nastavené mantinely pro fiskální disciplínu a pravidla penalizace za jejich porušování mají bránit tendenci rozpočtově méně ukázněných zemí profitovat na úkor těch odpovědnějších.“ (ČNB, online)

1.2.2 Pakt stability a růstu

Na začátku 90. let vyjadřovaly některé členské země, především Německo, obavy, zda je aktuální stav EDP, tzv. procedury při nadměrném schodku¹⁸, dostatečně účinný, aby donutil vlády zemí k odpovědné fiskální politice. Východiskem se zdálo přijetí tzv. Paktu stability a růstu, přijatého na jednání Evropské rady v červnu 1997 v Amsterdamu. Nejednalo se o jeden dokument, nýbrž o soubor právních norem. Oficiálně se jednalo o pouhé upřesnění a konkretizaci Maastrichtské smlouvy, ta proto nemusela být novelizována.

Cílem Evropské komise bylo motivovat členské státy, aby usilovaly ve střednědobém horizontu o „téměř vyrovnanou či přebytkovou pozici“. Od jednotlivých států se očekávalo, že nepřekročí referenční hodnotu danou již Smlouvou o Evropské unii, tedy hranici 3 procenta pro překročení rozpočtového schodku veřejného sektoru. Dále bylo budoucím členům nařízeno předkládat každý rok tzv. stabilizační programy, které by obsahovaly střednědobý cíl vládní fiskální politiky. Členské země se měly aktivně snažit o co nejrychlejší redukcí nadměrného deficitu, a to rychlostí alespoň 0,5 procent ročně. I další části paktu zpříšňovaly již existující pravidla Maastrichtské smlouvy. Jednalo se o doložku dočasného překročení. Nově byly situace limitovány, a to pouze na takové, kterým členská země nemohla zabránit, tedy např. přírodní katastrofy. Druhou

---

¹⁸ Způsob obrany vůči nezodpovědným fiskálním politikám členů měnové unie, které tvořily nadměrné schodky. Orgánům Společenství bylo tak umožněno domáhat se efektivní nápravy.

výjimečnou situací byl výrazný hospodářský pokles, tzn. propad HDP alespoň o dvě procenta HDP. Právě díky těmto podmínkám se stal Pakt stabilitu a růstu častým terčem kritiky. Vyčítáno mu bylo, že se pohybuje mimo ekonomickou realitu a je příliš přísný. Později byla hranice pro propad HDP snížena z 2 procent na měkčí hodnotu 0,75 procent. (Dědek 2008, str. 169-170)

Součástí dohody byly i případy, kdy se některá z členských zemí dlouhodobě nesnaží o vyrovnanou fiskální politiku. Zavedeno bylo několik sankčních opatření¹⁹:

- Při vážném porušení pravidel lze současně se zahájením EDP po členské zemi eurozóny požadovat vytvoření neúročeného depozita ve výši 0,2 % HDP.
- Nápravná opatření mohou být stupňována, pokud dotčená země nepřijímá účinná opatření k odstranění nadměrného schodku. Neúročené depozitum lze přeměnit na pokutu a tu dále navyšovat o variabilní složku, každoročně ukládanou do doby přijetí účinných opatření.
- Po dobu vedení procedury při nadměrném schodku je člen eurozóny vystaven průběžnému sledování, v jehož rámci pravidelně předkládá zprávy o přijímaných opatřeních. Uzavřen je s ním též program ekonomického partnerství, který zavazuje k provedení strukturálních reforem v zájmu trvalého odstranění nadměrných deficitů.
- Nečlenským zemím eurozóny, s nimiž je vedena procedura při nadměrném schodku, může být pozastaveno čerpání prostředků z Fondu soudržnosti.

I přes všechna tato opatření Paktu, stále byla fiskální suverenita ponechána v rukou jednotlivých vlád. Proto z velké části stále záleželo na ochotě vlád, respektovat dohodnutá pravidla. Hlavně z důvodu zákazu Maastrichtské smlouvy zažalovat členskou zemi za nadměrný deficit. Tato skutečnost se příliš neshodovala s častým označováním Paktu jako „příliš přísného“ či „příliš fundamentalistického“. (Dědek 2008, str. 171)

Pakt stabilitu a růstu prošel v průběhu času několika úpravami. Jedna ze zásadních se odehrála v roce 2005, kdy se snažily především Francie a Německo (jedni z hlavních podporovatelů Paktu) vyhnout sankcím za nedostatečné úsilí při redukci nadměrného schodku. Napjatá atmosféra vyvolala rozkol mezi jednotlivými členy eurozóny.

---

19 DĚDEK, Oldřich. Pakt stability a růstu. MF - Zavedení eura v ČR [online]. [cit. 2015-04-04].

V následujících letech se poté provedlo několik úprav Paktu, které měly za cíl jeho zpřísnění a posílení koordinace fiskálních politik členských zemí, a to v letech 2011 a 2013. (Dědek, online)

2 Přípravy Slovenské republiky na euro

2.1 Strategie přijetí eura v SR

Přípravy na zavedení eura začaly ještě před vstupem Slovenské republiky do Evropské unie. Vláda SR schválila 16. července 2003 Strategii přijetí eura v SR. Ta byla vypracována Národní bankou Slovenska (NBS) ve spolupráci s Ministerstvem financí SR. Vláda se svým programem zavazuje vytvořit do roku 2006 předpoklady na splnění maastrichtským kritérií. NBS již dříve deklarovala, že je pro vstup do eurozóny v co nejbližším možném čase. Předpokladem je fakt, že čerpání výhod vyplývajících z integračního procesu je možné až po vstupu do měnové unie. Ve společném prohlášení vlády SR a NBS poté konstatovaly, že výhody ze zavedení eura převyšují nevýhody a je proto důležité, aby Slovensko vstoupilo do eurozóny co nejdříve. (NBS 2008, str. 7)

O rok později 30. srpna 2004 vyšel ve spolupráci NBS a Ministerstva financí dokument navazující na Strategii přijetí eura v SR, a to Konkretizace Strategie přijetí eura v SR. Cílem tohoto dokumentu byla bližší specifikace procesu přechodu na euro, vymezení jednotlivých etap a jejich obsahu. Součástí byla i technicko- organizační příprava, tzn. vymezení úloh jednotlivých politik na podporu celkové ekonomické a finanční stability země před vstupem do eurozóny. Datum plánovaného přestupu na měnu euro bylo určeno na 1. 1. 2009. (NBS 2004, str. 1)

2.2 Národní plán zavedení eura v SR

Vláda SR se dle usnesení č. 862/2004 rozhodla, že je potřeba vytvoření tzv. Národního plánu zavedení eura v SR. Tento dokument představuje jednotlivé kroky, které je nutné před zavedením eura udělat a také specifikuje povinnosti institucí, časový harmonogram procesu a identifikuje veškeré úlohy, které jsou s tímto procesem spojeny. Národním koordinátorem zavedení eura byli stanoveni Ministerstvo financí a NBS. Dokument Národního plánu byl navrhnut těmito institucemi a dále na něm spolupracovali např. Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo spravedlnosti, či Ministerstvo vnitra. (NBS 2008, str. 9)

Národní plán také udává základní zásady zavedení eura v SR. Termínem 1. 1. 2009 se euro stane současně jak hotovostním, tak bezhotovostním platidlem. Jedná se o tzv. „Big- bang“ scénář. V rámci duálního oběhu bude možné omezeně do 16. 1. 2009

platit eurovými i korunovými bankovkami, ty se budou postupně stahovat z oběhu. Při převodu korunových hodnot na eurové se bude využívat pouze konverzní kurz, stanovený Radou EU. (NBS 2008, str. 11)

Při zavedení eura by se dle Národního plánu měly provést veškeré možné kroky, aby nebyli poškozeni občané, ani spotřebitelé. Tato podmínka se týká především zaokrouhlování přepočtu z korun na eura ve prospěch občanů. Důležitým aspektem je snaha ochránit občany před záměrným zvyšováním cen v důsledku zavedení eura. Součástí Národního plánu je podrobný harmonogram procesu zavedení eura.²⁰

Tabulka č. 3 Harmonogram přijetí eura

1. ETAPA - pro vstup do ERM II	
Do 25. 11. 2005	Absolvování přístupových procedur do ERM II s orgány EU
2. ETAPA - členství v ERM II do rozhodnutí o přijetí SR do eurozóny	
28. 11. 2005	Vstup do ERM II
květen 2008	Zprávy o konvergenci Evropské komise a ECB
květen - červen 2008	Hodnotící proces v evropských institucích
červen 2008	Rozhodnutí rady EU o zrušení výjimky
červen 2008	Stanovení konverzního kurzu SKK/EUR Radou EU
3. ETAPA - mezi rozhodnutím o přijetí SR do eurozóny a samotným vstupem	
červenec - srpen 2008	Zabezpečení potřebného množství eurových bankovek a ražba mincí pro hotovostní oběh SR
září - prosinec 2008	Předzásobení komerčních bank eurovým oběživem
listopad, prosinec 2008	Předzásobení maloobchodního sektoru eurovým oběživem
srpen 2008 - prosinec 2009	Povinné duální zobrazení cen
do konce prosince 2008	Konverze bankomatů, automatů a jiných zařízení fungujících na mince nebo bankovky
4. ETAPA - po vstupu do eurozóny	
srpen 2008 - 31. 12. 2009	Povinné duální zobrazení cen
1. leden 2009	Vstup do eurozóny
do 16. ledna 2009	Duální oběh: výměna korunové hotovosti za euro
od 17. ledna 2009	Pokračování výměny starého korunového oběživa za eurové bankovky a mince v bankách a NBS
do června 2010	Doporučené duální zobrazení cen

Pramen: Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike: aktualizácia apríl 2008. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2008, 80 s. ISBN 978-808-0431-242. (vlastní zpracování)

²⁰ Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike: aktualizácia apríl 2008. Bratislava: Národná banka Slovenska, 2008, 80 s. ISBN 978-808-0431-242.

2.3 Splnění maastrichtských kritérií

Podmínkou pro vstup do eurozóny je, jak jsem již popsala v kapitole 1.2.1, splnění stanovených konvergenčních kritérií. Důležitým předpokladem je, aby eurozónu tvořily státy silné a ekonomicky stabilní. Nejde zde tedy jen o moment přijetí, ale i o další efektivní fungování slovenské ekonomiky v eurozóně. V rámci konkretizace Strategie přijetí eura v SR byl stanoven nejzazší termín pro splnění těchto kritérií rok 2007.

Zdrojem dat o plnění konvergenčních kritérií Slovenskou republikou byly každoročně Analýzy konvergence slovenské ekonomiky k Evropské unii, které byly publikovány v roce 2005 Institutem měnových a finančních studií Národní banky Slovenska a v následujících letech Odborem výzkumu NBS. Analýzy hodnotily aktuální stav konvergence slovenské ekonomiky v rámci EU. Současně porovnávají aktuální stav a výhled procesu na Slovensku v rámci skupiny zemí V4²¹.

První Analýza konvergence byla vydána v roce 2005. V tomto roce splňovalo Slovensko ze čtyř kritérií pouze jedno, a to dlouhodobou úrokovou míru (4,3%)²². Úroková míra v roce 2005 neustále klesala, a podle Analýzy, to bylo především díky zvýšení důvěryhodnosti hospodářské politiky a také poklesem inflačního očekávání. Další kritéria splněna prozatím nebyla. Veřejný dluh sice byl nižší (43,6% HDP) než referenční hodnota (60% HDP), ovšem veřejný deficit (3,3% HDP) převyšoval referenční hodnotu o 0,3 % (3% HDP). Slovensko nesplňovalo zatím ani kritérium cenové stability. Meziroční inflace měřená HICP (4,5%) převyšovala referenční hodnotu (2,3%) téměř dvakrát. Kritérium stability měny nelze v roce 2005 hodnotit, jelikož Slovensko zatím nesplnilo základní podmínku, a to vstup do ERM II. (NBS 2005)

V roce 2006 zaznamenalo Slovensko pokrok v cestě k nominální konvergenci. Konečně splnilo fiskální kritérium, veřejný deficit se snížil na 2,9%, tedy těsně pod referenční hodnotu (3%). Veřejný dluh dále klesl oproti loňskému roku na 34,5% HDP. Kritérium dlouhodobé úrokové míry (3,8%) se opět udrželo pod referenční hodnotou. I přesto, že se podařilo snížit míru inflace (3,7%), nestačilo to na splnění kritéria cenové

---

21 Visegradská skupina (Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko) – ovšem toto porovnání není možné provést příliš objektivně. Některé země V4 se o splnění maastrichtských kritérií nepokouší. V roce 2005 je Slovensko první zemí ve skupině, která se o přistoupení pokouší.

22 Referenční hodnota činila v roce 2005 5,9%

stability (2,8%). Od konce listopadu 2005 slovenská koruna vstoupila do ERM II, mohla se tak začít plnit i kritérium stability kurzu. (NBS 2006)

Analýza konvergence z roku 2007 ukazuje, že Slovensku se nepodařilo obhájit splnění fiskálního kritéria z loňského roku. Veřejný deficit vzrostl na 3,4% HDP, což je o 0,4% nad referenční hodnotu. Naopak veřejný dluh dále klesal a to na 30,7% HDP. Ke splnění maastrichtských kritérií bylo nutné, aby Slovensko v následujícím období snížilo celkový deficit rozpočtu veřejné správy na potřebnou úroveň. Míru inflace se podařilo snížit na 3,5%. Nadále to však nestačilo na splnění cenové stability. Důvodem růstu inflace v tomto roce byla vyšší než očekávaná dynamika cen energií a potravin. Ke konci sledovaného období se podařilo snížit inflaci pod referenční hodnotu, ovšem sledovanou průměrnou dvanáctiměsíční inflaci to už nesnížilo. Růst inflačních očekávání se projevil i do zvýšení dlouhodobé úrokové míry, která vzrostla na 4,5%, nadále však zůstala pod referenční hodnotou. Toto kritérium bylo tedy splněno. Co se posledního kritéria týče, tak je slovenská měna již v ERM II, stále to však nejsou dva roky a není možné tedy hodnotit splnění. Na žádost Slovenska byla upravena centrální parita koruny na 1 euro = 35,4424 SK. K této žádosti vedl Slovensko hospodářský růst, způsobený přílivem zahraničních investic a zdravou makroekonomickou politikou. Většinu času v ERM II se koruna pohybovala na úrovni 6% nad centrální paritou. (NBS 2007)

Ve sledovaném období analýzy konvergence od července 2007 do července 2008 Slovensko úspěšně završilo cestu ke splnění maastrichtských kritérií a naplnilo tak všechny předpoklady k zavedení eura ve stanoveném termínu 1. ledna 2009. Evropská komise 7. května 2008 potvrdila, že Slovensko dosáhlo požadované úrovně hospodářské konvergence a navrhla jeho přijetí do eurozóny. Slovensku se podařilo splnit kritéria se značnou rezervou. Deficit veřejného rozpočtu činil 2,2% HDP, což je hodnota o dost nižší, než povolené 3% HDP. Veřejný dluh byl nižší než referenční hodnota již po několik let. Nyní klesl dokonce pod 30% na 29,4% HDP. Podařilo se rezervou splnit i kritérium cenové stability na průměrnou míru inflace 2,2% (referenční hodnota 3,2%). Růst inflačních očekávání opět znamenal zvýšení dlouhodobé úrokové míry, ale stejně jako v předchozích letech zůstala pod hranicí referenční hodnoty. Kurz slovenské koruny pokračoval v posilňování a nabýval historicky nejvyšších hodnot. V dubnu 2008 se pohybovala asi 9% nad centrální paritou. I přes dvě intervence ze strany NBS byla stabilita kurzu udržována přirozeně a tak bylo splněno i poslední kritérium. (NBS 2008)

Maastrichtská kritéria jsou klíčovou podmínkou pro přijetí do eurozóny. Přesto, že kritéria mají být plněna udržitelným způsobem, země nejsou formálně povinny pokračovat v jejich plnění. Výjimku tvoří fiskální kritérium, které je vázané plněním Paktu stability a růstu. Tyto rozpočtové pravidla jsou závazné pro všechny země EU (popsáno v kapitole 1.2.2). K porušení maastrichtských kritérií došlo u Slovenska v dubnu 2009 v důsledku hospodářské krize, kdy se sice snižovala míra inflace, ovšem inflace tří zemí s nejnižší inflací klesala rychleji. (NBS 2009)

Tabulka č. 4 Vývoj plnění maastrichtských kritérií

Kritérium		vstup do EU						
		V. 04	XI. 04	XII. 05	XII. 06	XII. 07	XII. 08	IV. 09
Fiskální kritérium (%HDP)	veřejný deficit	3,5	3,7	3,3	3,1	3,7	1,9	2,2
	veřejný dluh	42,8	42,6	43,6	34,5	30,4	29,4	27,6
	stav plnění	NE	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO
Míra inflace (HICP, %)		8,9	8,4	2,9	4,3	2	3,9	3,5
	stav	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO	NE
Dlouhodobá úroková míra (%)		5,1	5,1	3,6	4,3	4,5	4,7	4,8
	stav	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Stabilita kurzu měny		mimo ERMII	mimo ERMII	v ERM II	v ERM II	v ERM II	v ERM II	v ERM II
	stav	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO	ANO

Pramen: Odbor výskumu NBS. Analýza konvergence slovenskej ekonomiky. *Národná banka Slovenska*. 2008. (vlastní zpracování)

3 Slovenská ekonomika po přijetí eura

Ke zjištění, zda bylo pro Slovenskou republiku přínosem přijmout euro, či nikoliv, jsem si vybrala ukazatele ekonomické výkonnosti. Pomocí dat z období před eurem a po euru se pokusím zhodnotit, jaké změny se ve slovenské ekonomice odehrály. Dále se zaměřím na výhody a nevýhody, které plynou ze zafixování měny na euro v rámci EMU.

3.1 Ukazatele ekonomické výkonnosti

Pro svou práci jsem si vybrala čtyři makroekonomické ukazatele, které by co nejlépe měly vyhodnotit stabilitu a výkonnost ekonomiky. Jednotlivé faktory jsou na sobě závislé a dohromady se jim často říká tzv. magický čtyřúhelník. Na osy se do čtyř stran vynášejí tyto makroekonomické ukazatele: produkt, cenová hladina, nezaměstnanost a platební bilance. (Šmarda 2009, str. 5)

3.1.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt (HDP) je celková hodnota všech statků a služeb, vyrobených na území určité země za určité období. Nejčastějším časovým úsekem je jeden rok. HDP je klíčovým ukazatelem pro porovnání vývoje národního hospodářství, slouží také k odhadu rozvoje ekonomiky do budoucnosti. (Holman 2002, str. 423)

3.1.2 Inflace

Inflace je nejčastěji definována jako nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice. Další definicí může být vyjádření inflace jako růstu ceny neboli zmenšování kupní síly peněz. K měření inflace se používají cenové indexy. Mezi nejznámější a nejužívanější patří deflátor HDP, index spotřebitelských cen (CPI) a index cen výrobců (PPI). Pomocí těchto indexů poté můžeme určit, o jaký druh inflace se jedná, zda mírnou, pádivou, či hyperinflaci. (Holman 2002, str. 538)

3.1.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je stav na trhu práce, kdy si lidé nejsou schopni najít práci, i když sami hledají. Míra nezaměstnanosti nám poté udává, jaký je podíl počtu osob nezaměstnaných na počet osob ekonomicky aktivních (zaměstnaných i nezaměstnaných). Druhy nezaměstnanosti rozdělujeme na strukturální, frikční a cyklickou. (Holman 2002, str. 287)

3.1.4 Obchodní bilance

Obchodní bilance je zjednodušeně rozdíl mezi vývozem a dovozem zboží. Tato bilance je součástí platební bilance, která zachycuje platební styky domácí ekonomiky se zahraničím. Platební bilance tvoří běžný účet, finanční účet a změnu devizových rezerv. (Holman 2010, str. 112)

3.2 Výhody a nevýhody členství v EMU

Od 1. ledna 1999 se měny jednotlivých členských zemí EMU zafixovaly vůči euru. Ty země, které byly členy eurozóny, poté přijaly 1. ledna 2002 společnou měnu euro. Přijetí eura znamená pro ekonomiky zemí mnoho výhod, ale také možná rizika.

Hlavní předností měnové a hospodářské unie a společné měny je především prohlubování jednotného vnitřního trhu. Zafixování měn vůči euru, nebo jeho samotné přijetí, má za následek snížení kurzových rizik a s tím spojené snížení transakčních nákladů. Těmi, kteří tedy převážně těží z výhod, jsou podnikatelé působící na jednotném vnitřním trhu a poté samozřejmě obyvatelé, žijící na území členských zemí. Dalšími plusy je fakt, že společná měna lépe čelí negativním dopadům kapitálových přílivů a odlivů na kurz, inflaci a vývoj úrokových sazeb. Se stabilitou eura roste i váha Evropy v mezinárodním měnovém systému. V rámci EMU se vytváří lepší podmínky pro pohyb výrobních faktorů, to způsobuje růst ekonomiky a zajišťuje stabilnější cenový vývoj. (Pěnička 2009, str. 22) Nepřímým důsledkem, který se projeví do budoucna, je také vliv na zvýšení zahraničního obchodu, zvýšení přímých zahraničních investic a zlepšení výkonnosti hospodářství. V konečném důsledku pak i růst životní úrovně obyvatel. (Cibáková, Malý 2009, str. 200)

Vstup do eurozóny má však také mnoho nevýhod pro jednotlivé členské státy. Za největší riziko je považována ztráta měnové suverenity. „Země ztrácí schopnost dělat měnovou politiku, která je jí šitá na míru“ (Singer 2013, online). Země tak nemají nástroje na zvládání možných asymetrických šoků. Na jednu stranu euro opravdu přináší snížení transakčních nákladů, na straně druhé však bere bankám zisky z devizových operací na trhu. Banky pak jsou nuceny operovat jinde, aby neklesla jejich ziskovost. Nejčastější obavou obyvatelstva je zvýšení cen po přepočtu na eura. Tyto obavy jsou podloženy opravdovým zvýšením cen v některých zemích eurozóny, a to po přepočtu na euro, či zaokrouhlení cen dle odhadu Eurostatu o 0,2%. (Cibáková, Malý 2009, str. 201)

3.3 Vývoj slovenské ekonomiky po přijetí eura

Přijetí eura 1. ledna 2009 a jeho vlivy na slovenskou ekonomiku byly značně ovlivněny právě probíhající celosvětovou hospodářskou krizí. Některé ukazatele mohou být proto částečně ovlivněny a nebudou mít tak přesnou vypovídající hodnotu.

Podle údajů zveřejněných na Statistickém úřadě Slovenské republiky se pokusím popsat vývoj ekonomiky Slovenska od roku 2008, tedy ještě před zavedením eura a poté také vývoj až do roku 2012, kdy již bylo euro 3 roky jedinou měnou Slovenska.

3.3.1 Vývoj ekonomiky 2008- 2009

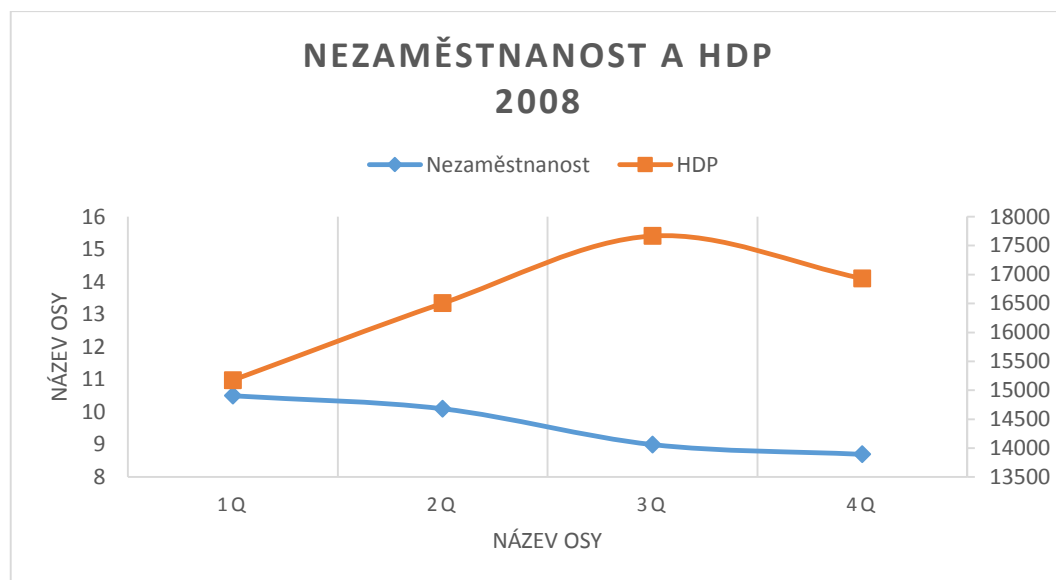
Slovenská ekonomika několik let po sobě nepřetržitě zrychlovala svoji výkonnost. Tento trend se zpomalil až v roce 2008. Eskalující hospodářská krize ve světě začala snižovat vývoz zboží, na kterém je slovenská ekonomika svou otevřeností velmi závislá. To způsobilo i pokles růstu HDP. Tento pokles bohužel pokračoval v ještě silnější míře i v roce 2009. V porovnání s rokem 2008 kleslo HDP v běžných cenách o 5,8%. Tzn. pokles na 62 794, 4 mil. EUR. Objem vývozu výrobků a služeb klesl oproti roku 2008 o 16,5% a hodnota dovozu dokonce o 17,6%. Hospodářská krize ve světě měla negativní vliv na většinu složek ekonomiky. Velkou výhodou přijetí eura na Slovensku v roce 2009, bylo odstranění kurzového rizika, které by bez zafixování kurzu slovenskou korunu jistě postihlo. A to právě kvůli otevřenosti slovenské ekonomiky a její závislosti na obchodování s jinými evropskými zeměmi. I přes znatelný pokles HDP na začátku roku 2009, se ve 3. čtvrtletí stejného roku zvýšila zahraniční poptávka a HDP začalo postupně růst.

Vývoj inflace v roce 2009 byl způsoben meziročním poklesem cen potravin a pohonných hmot. Míra inflace vyjádřená indexem spotřebitelských cen byla v roce 2009 na nejnižší úrovni od roku 1990, a to 1,6%. Oproti roku 2008 se jednalo o snížení o 3 procentní body.

Trh práce byl v roce 2009 poznamenán ekonomickým poklesem a projevil se sníženou zaměstnaností a zvýšenou mírou nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti po celý rok 2009 rostla a dosáhla vrcholu ve 4. čtvrtletí. Průměrná míra nezaměstnanosti byla tedy 12,1 %, to je o 2,5 procentního bodu více, než v předcházejícím roce. Počet nezaměstnaných se vyšplhal na 324,2 tis. osob. Takový propad v zaměstnanosti opět

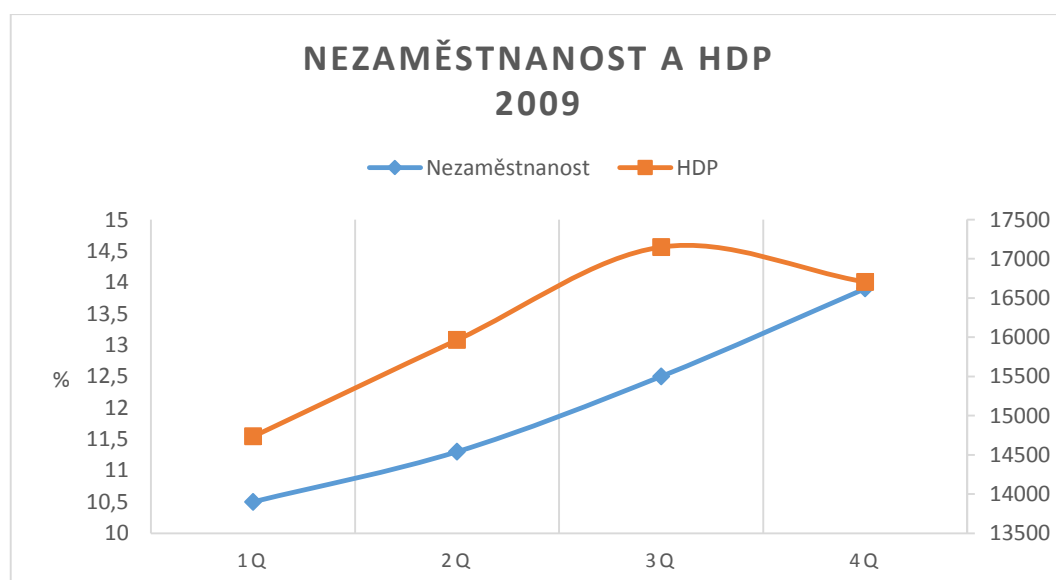
považují za důsledek hospodářské krize nikoliv tedy přijetí nové měny. Právě pokles zahraniční poptávky a tím pádem i pokles vývozu zapříčinily růst nezaměstnanosti. Vláda SR přijala v boji proti nezaměstnanosti mnohá opatření, avšak sama očekávala další nárůst nezaměstnanosti.

Graf č. 1 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2008

Pramen: Statistický úřad Slovenské republiky (vlastní zpracování)

Graf č. 2 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2009

Pramen: Statistický úřad Slovenské republiky (vlastní zpracování)

3.3.2 Vývoj ekonomiky 2010

Hrubý domácí produkt vzrostl meziročně v běžných cenách o 4,5% na 65 905,5 mil. EUR. Razantní vzrůst jsme zaznamenali převážně v 1. čtvrtletí, po zbytek roku se růst zpomalil. Ve 4. čtvrtletí činil růst „jen“ 3,5%. K oživení došlo převážně díky zvýšení zahraniční poptávky. Svět se začal vzpamatovávat z krize. Díky tomu se zvýšil i vývoz a dovoz výrobků. Za rok 2010 činil vývoz 48 272,1 mil. EUR a dovoz 47 493,6 mil. EUR. Což je 16% nárůst oproti minulému roku. Největším pozitivem jistě bylo 10% zvýšení investic, které mají pozitivní vliv do budoucnosti, jelikož je s nimi spojený i růst produkčních kapacit. V roce 2010 se také poprvé vymanila spotřeba domácností z červených čísel (0,5%), naopak vládní výdaje poklesly, a to z důvody snahy vlády konsolidovat veřejné finance.²³

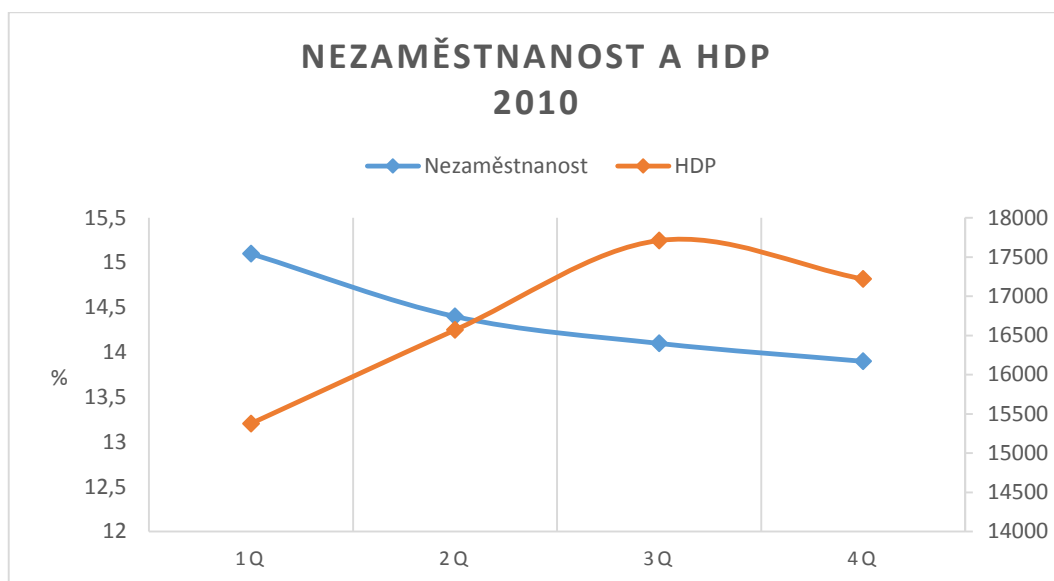
Míra inflace, měřená indexem spotřebitelských cen, dosáhla v roce 2010 v průměru 1%. Byla to historicky nejnižší roční míra inflace a o 0,6 procentního bodu překonala už tak velmi nízkou inflaci předešlého roku.

Situace na trhu práce se v jednotlivých čtvrtletích zlepšovala. Tempo růstu nezaměstnanosti se postupně snižovalo, i když počet nezaměstnaných stále rostl. Průměrná míra nezaměstnanosti dosáhla 14,4%, což je od loňského roku nárůst o 2,3 procentního bodu a počet nezaměstnaných v průměru dosáhl 389 tis. osob.

---

²³ Slovensko v roku 2010: HDP rástlo o 4%, nezamestnaných už pribúdalo menej. Investujeme.sk [online]. 2011 [cit. 2015-04-19].

Graf č. 3 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2010

Pramen: Statistický úřad Slovenské republiky (vlastní zpracování)

3.3.3 Vývoj ekonomiky 2011

Slovenská ekonomika vykazovala růst i v roce 2011. V průměru se vytvořilo HDP v běžných cenách o 5% větší než v roce 2010, a to 69 058,2 mil. EUR. I přes viditelné zvýšení hrubého domácího produktu, dochází k oslabení ekonomického růstu. Přispěla k tomu zahraniční i domácí poptávka. Vývoz výrobků a služeb sice nadále rostl, ale dynamika jeho růstu byla výrazně mírnější než v předešlých letech. Domácí poptávka klesala převážně z důvodu nižších výdajů ve veřejné i soukromé spotřebě. Jediná složka HDP, která působila pro růstově, byla inflace.

Nejzásadnější změna v dosavadním vývoji ekonomiky byl v roce 2011 vzrůst inflace. Ve 4. čtvrtletí dosáhla dokonce 4,5%. V průměru za rok 2011 pak činila míra inflace 3,9%, což je zvýšení oproti roku 2010 o 2,9 procentního bodu. Za toto velké zvýšení, které bylo nejvyšší od roku 2008, mohlo především zvýšení cen pohonných hmot, potravin, ale také vyšší DPH a spotřební daně.²⁴

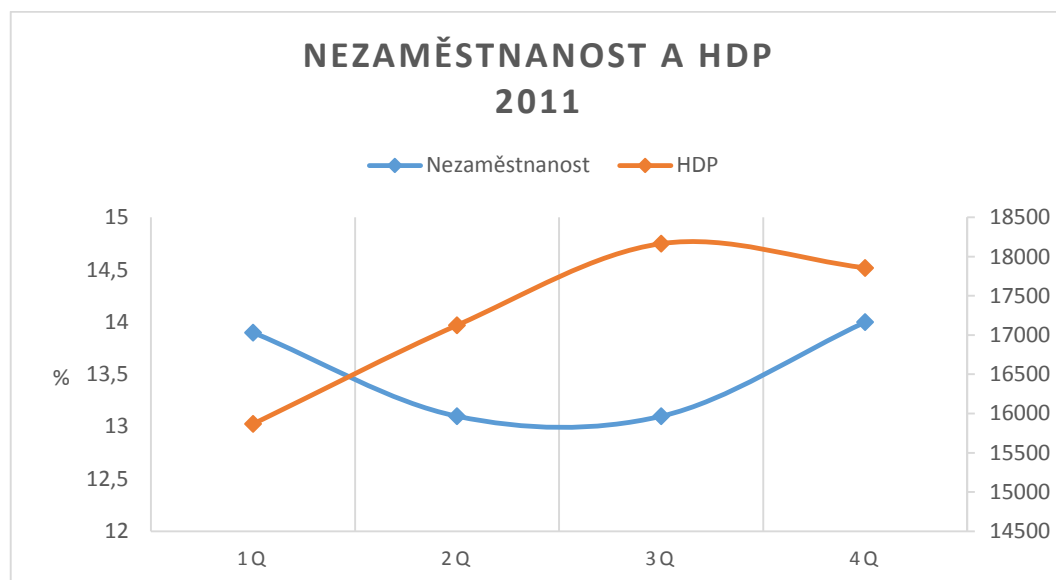
V prvních třech čtvrtletích počet nezaměstnaných klesal, v tom posledním však počet nezaměstnaných, ve srovnání s posledním čtvrtletím roku 2010, opět vzrostl, a to

---

²⁴ Na Slovensku je nejvyšší inflace za tři roky. E15.cz: Zprávy [online]. 2011 [cit. 2015-04-18].

na 381,8 tis. osob, tedy o 1,2%. I přes tento nárůst v posledním období roku celková míra nezaměstnanost klesala. V průměru tedy činil počet osob bez zaměstnání 367,9 tis. osob, což je o 5,4% méně. Míra nezaměstnanosti poté klesla na 13,5%.

Graf č. 4 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2011

Pramen: Statistický úřad Slovenské republiky (vlastní zpracování)

3.3.4 Vývoj ekonomiky 2012

Meziroční růst ekonomiky nabýval dvojčíferných čísel. Ve druhém čtvrtletí až 2,8%. Pouze na konci roku výrazně zpomalil. Oproti předcházejícím čtvrtletím roku 2012 se v tom posledním zvýšilo HDP pouze o 0,2 %. V průměru však stále můžeme mluvit o skvěle rostoucí ekonomice. Nárůst HDP oproti roku 2011 činí 3,4%, tzn. hrubý domácí produkt dosáhl 71 463 mil. EUR. Taková dynamika růstu byla v roce 2012 jedna z nejrychlejších v zemích eurozóny. To se také projevuje na historicky největších přebytcích zahraničního obchodu. Vývoz zboží a služeb činil 62 144,0 mil. EUR a dovoz 58 588,4 mil. EUR. Opět je důležité upozornit, že slovenská ekonomika je jednou z nejvíce závislých zemí na evropském odbytí. A to převážně jen v jednom odvětví – automobilovém. Bez něj by takového nárůstu jen těžko dosahovala. I přesto se tento nárůst HDP nemůže Slovensku odepřít.²⁵ Problém, se kterým se slovenská ekonomika

²⁵ HDP Slovenska vykázalo nárůst o dvě procenta. Prvnizpravy.cz: Zprávy [online]. 2012 [cit. 2015-04-19].

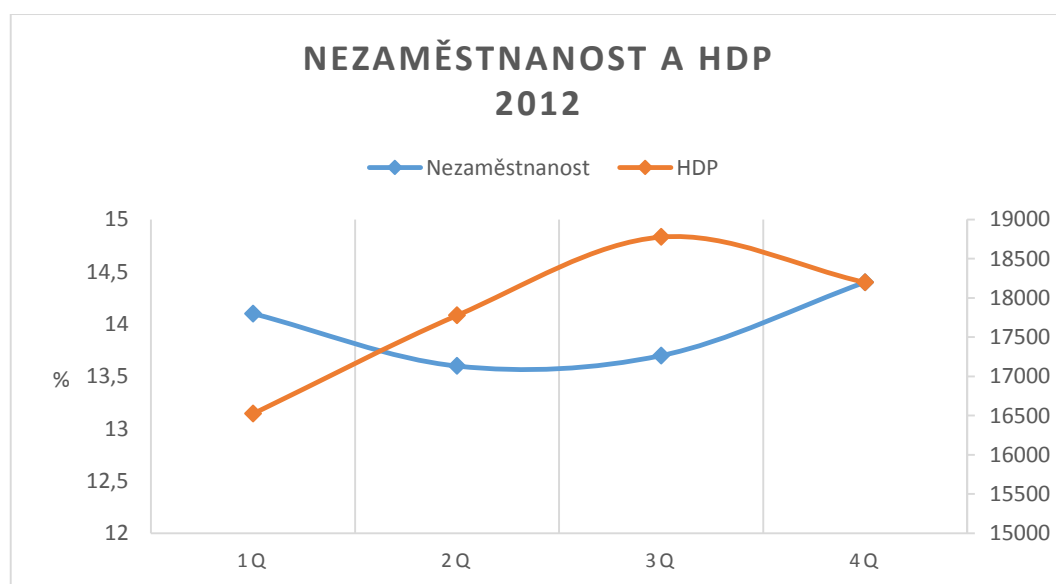

potýká už delší dobu, je opět pokles domácí poptávky kvůli nízké domácí spotřebě a nízkým investicím na tvorbu kapitálu.

Míru inflace se podařilo oproti vysoké hodnotě z roku 2011 snížit na 3,6% (tedy o 0,3 procentního bodu méně, než před rokem). K zmírnění meziročního růstu celkové cenové hladiny přispělo především zpomalení dynamiky růstu regulovaných cen.

V prvním čtvrtletí roku vzrostl počet zaměstnaných a také klesala nezaměstnanost. Tento pokles se však zastavil ke konci roku. Ve 4. čtvrtletí tak už počet nezaměstnaných opět rostl a průměrně za rok 2012 se míra nezaměstnanosti vyšplhala na 14%.

Graf č. 5 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2012

Pramen: Statistický úřad Slovenské republiky (vlastní zpracování)

3.4 Výhody a nevýhody vstupu SR do eurozóny

Euro přineslo Slovenské republice stabilitu. To je závěr, který lze po více jak 6 letech od přijetí společné měny euro na Slovensku pronést. Zda se však vyplnila všechna očekávání, která měla od přijetí eura Slovenská republika, je otázkou. V následující kapitole představím očekávané výhody a nevýhody a poté je srovnám s reálnými, tedy s těmi, které opravdu nastaly.

3.4.1 Očekávané výhody a nevýhody

Vstupem do Evropské unie se všechny země²⁶ smluvně zavázaly přijmout euro v nejbližší možné době. Je samozřejmé, že všechny země vstupují do eurozóny s vidinou výhod, které jim společná měna přinese. Je proto důležité si uvědomit a zmínit, jaké výhody si od přijetí eura slibovala Slovenská republika. Ale také jaké negativa od něj očekávala.

Členství v eurozóně má přinášet výhody jak pro podnikatele, tak zprostředkovaně i pro občany. Za největších plus pro podnikatele je považovaná absence kurzového rizika vůči euru. Ta odstraňuje náklady se zajišťováním rizika, které tvoří pro podniky velkou část nákladů. Díky tomu by se měl zvýšit hospodářský růst a poté by se přes růst zaměstnanosti a příjmů zlepšila situace i občanům. V souhrnu se tedy všem sníží náklady na konverzi měny. Pokud by Slovensko zvolilo důvěryhodnou přístupovou strategii, nalákalo by tak spoustu zahraničních investorů a zvýšil by se příliv přímých zahraničních investic. Dle Strategie přijetí eura ve SR (Vláda SR 2003, str. 8) přijetím eura a podepsáním všech smluv s tím souvisejících, vzniká tlak na standardizaci domácích hospodářsko-politických kroků a reforem a také tlak realizaci rozpočtové politiky dle Paktu stability a růstu a z něj vyplývající dopady na finanční trh. Další pozitivní efekty očekávané Slovenskou republikou byly zvýšení cenové transparentnosti a obchodní výměny. Samozřejmostí už zmiňované zvýšení stability podmínek pro podnikání a další výhody související se zafixováním kurzu.

Jako jedna z největších nevýhod společné měny bývá označována už zmíněná ztráta nezávislé měnové politiky a možnosti ovlivnit politiku v případě narušení rovnováhy. Dle Strategie přijetí eura (Vláda SR 2003, str. 8) existují zahraniční i domácí výzkumy, které ukazují, že v podmínkách liberalizovaných kapitálových toků a liberalizovaného devizového režimu jsou možnosti realizovat nezávislou měnovou politiku velmi omezené. Jinými slovy i přesto, že si země myslí, jak mohou ovlivňovat domácí měnovou politiku, opak je pravdou. Tato realizace je ve skutečnosti velmi obtížná. Konkrétně u malých avšak velmi otevřených zemí, je dle Strategie přijetí eura v SR, řešením právě vstup do eurozóny.

---

²⁶ Kromě Velké Británie a Dánska, které mají podepsanou trvalou výjimku z přijetí eura

Otázku rovnováhy mělo Slovensko též dopředu zodpovězenou. Pokud dojde v ekonomice k nerovnováze při vlastní měně, projeví se to na makroekonomické úrovni a řešením je pak vynaložení makroekonomických nákladů, např. intervence CB. Naopak v případě společné měny se problém projeví jako nerovnováha na úrovni jednotlivých podnikatelských subjektů. Řešení poté probíhá rozloženě v čase a celkové náklady jsou nižší, než v případě vlastní měny. Obava z nákladových a poptávkových šoků je opět pro Slovensko až druhotný problém, jelikož reakce slovenské ekonomiky na šoky jsou vždy mírně symetrické, nikoliv asymetrické. Analýzy také ukázaly²⁷, že členství v měnové unii tyto procesy urychluje, např. synchronizace, symetrie reakcí, atd.

Už samotný proces přestupu na euro vyvolával obavy, zda snahy o stabilizaci cenové hladiny nemohou vyvolat hospodářský pokles. Slovensko si opět na příkladu několika jiných zemí, které přijaly euro, dokázalo, že nikoliv. Nýbrž naopak může dojít k výrazné redukci inflace při současném zrychlování míry hospodářského růstu²⁸.

V souhrnu lze říci, že Slovenská ekonomika očekávala z větší části pozitiva. Nejčastěji uváděná negativa buď zpochybnila, nebo uvedla možné řešení, jak zabránit jejich negativnímu působení.

3.4.2 Skutečné výhody a nevýhody

Očekávání Slovenska ohledně přijetí eura byla převážně pozitivní. Hospodářský růst, výhody pro občany i podnikatele. Hospodářská krize, která naplno vypukla v letech 2008-2009 realitu zkomplikovala a očekávání tak nebyla ze začátku vyplněna.

Ekonomika Slovenska byla v roce 2009, tedy v roce přijetí eura, krizí velmi zasažena. Pokles HDP, s tím související pokles vývozu a dovozu a celkový pokles výkonnosti. Po zavedení eura je samozřejmé očekávat krátkodobé vychýlení a pokles růstu v ekonomice, v případě Slovenka ještě zatíženou celosvětovou krizí. V tomto případě se s krizí slovenská ekonomika poprala relativně velmi dobře. Naopak díky společné měně se vyvarovala prohloubení krize, jak se tomu stalo v jiných zemích

---

²⁷ Vláda SR: Strategie přijetí eura v SR. 2003.

²⁸ Příklad Řecka, Portugalska, Španělska a Itálie – těmto zemím mezi lety 1992 – 2000 klesala inflace a zároveň se zvyšoval průměrný roční růst HDP. (Vláda SR 2003, str. 10)

s nestabilní měnou. Bylo však jasné, že tato relativní ochrana stabilní měnou nemůže trvat donekonečna a bylo třeba znovu oživit ekonomiku. To se podařilo částečně už ke konci roku 2009, kdy se začínal objevovat růst HDP, způsobený hlavně zvýšením zahraniční poptávky. Pro Slovensko, jako zemi velmi otevřenou a téměř úplně závislou na exportu, je zahraniční poptávka jedna z nejdůležitějších. O tom, že krátkodobý pokles byl způsoben krizí a nikoliv novou měnou, svědčí i pokles inflace. Během roku 2009 klesla míra inflace o 3% oproti roku 2008. Situace na konci roku 2009 předpovídala slibný růst slovenské ekonomiky a brzké plnění očekávaných výhod.

Již na začátku roku 2010 bylo zřejmé, že se svět vzpamatovává ze světové krize. Téměř všechny složky slovenského HDP rostly. Investice, spotřeba domácností i vývoz a dovoz se zvětšovaly, pouze vládní výdaje poklesly, a to z důvodu snahy konsolidovat veřejné finance, tzn. „uzdravit“ veřejný rozpočet. Vliv prudkého poklesu poptávky za období krize se opět promítal do inflace, kdy se míra inflace snížila na historické minimum 1%. Opět se jednalo o pozůstatek vlivu krize. Netrvalo dlouho a růst cen se vrátil k normálnímu stavu. Již následující rok se inflace výrazně zvýšila.

Následující roky 2011 i 2012 byly ve znamení růstu ekonomiky. Růst HDP byl podpořen vyšším vývozem, kdy např. v roce 2012 vytvářel historické přebytky. Inflace kolísala kolem 4%, přičemž průměr eurozóny byl 2,7%²⁹. Hlavním důvodem byl růst cen pohonných hmot, potravin a také zvýšení HDP i spotřební daně v roce 2011.³⁰

Zjevný růst ekonomiky Slovenska po vstupu do eurozóny je mnohdy zpochybňován jeho horší vstupní situací. Zvláště odpůrci eura v České republice si vysvětlují jasně viditelný rychlejší růst ekonomiky Slovenska oproti ČR po svém. Po rozpadu Československa začínalo Slovensko s poloviční životní úrovní a není proto divu, že roste rychleji. Hlavní roli zde hrála konvergence.³¹ Je však důležité se podívat i na důležité složky HDP, které za růstem ekonomiky stály. Jak už bylo několikrát řečeno, pro Slovensko je nejdůležitější složkou HDP čistý export. Jasnými přednostmi vstupu Slovenska do eurozóny se stalo odstranění bariér obchodu, které tvoří rozdílné měny. Pro

---

²⁹ Zdroj: Český statistický úřad

³⁰ Zdroj: www.penize.cz

³¹ Zdroj: www.investujeme.cz

potenciální investory se země stala atraktivnější, jelikož euro působí jako stabilní měna a vytváří tak dojem cenové stability. To vše podporuje přísun přímých zahraničních investic.

To vše mluví za výhody eura. Ve sledovaném období docházelo k růstu HDP, růstu čistého exportu. Inflace se sice pohybovala nad průměrem eurozóny, ale jednalo se o výkyvy způsobené přílivem zahraničních investic. Lze očekávat, že se inflace během krátkého období vyrovná úrovni průměru zemí eurozóny. Jedinou sledovanou veličinou, která se nevyvíjela dle předpokladů před přijetím eura, byla nezaměstnanost.

V zemích eurozóny dlouhodobě převažuje vysoká nezaměstnanost. V letech 2010 a 2011 se nezaměstnanost pohybovala kolem 10%. Od roku 2012 dokonce stále roste. Vyplývá to z údajů evropského statistického úřadu Eurostat. Slovensko dle těchto údajů patřilo v roce 2010 mezi země s největší nezaměstnaností. Od té doby však zemí s vyšší nezaměstnaností přibýlo a Slovensko tak již nedrží přední příčky. Na pomyslné špici se tak od roku 2013 drží Řecko a Španělsko s nezaměstnaností více jak 24%. Trend rostoucí nezaměstnanosti je spojen hlavně s hospodářskou krizí a následnou recesí z roku 2009. Většina ekonomik se koncem roku 2009 začínala z recese již vzpamatovávat. Největšího růstu dosahovaly např. ekonomiky Lotyšska, Rumunska a Litvy. Chování nezaměstnanosti se však ve většině zemí neměnila. Tomuto jevu se říká hystereze³² neboli nepružnost. Jedná se o situaci, kdy právě ekonomika roste, ale tento růst se neprojevuje na trhu práce. Tzn., že nezaměstnanost způsobená cyklickými výkyvy (v našem případě hospodářskou krizí), se částečně přemění na strukturální nezaměstnanost. Tento druh nezaměstnanosti poté nezávisí přímo na inflaci, ale na mnoha cenu ovlivňujících faktorech, jako např. mobilita pracovních sil, tlaky odborů, daňový systém, příspěvky v nezaměstnanosti a další. Je tedy evidentní, že veličina míry nezaměstnanosti závisí na mnoha faktorech a její ovlivnění tedy není zcela možné. Proto samotné předsevzetí Slovenské republiky o snížení nezaměstnanosti po vstupu do eurozóny nebylo reálné. A posuzování jeho změn po eura, je tak bezpředmětné.

---

32 BROŽOVÁ, Dagmar. Hystereze na trhu práce. Ihned.cz: Moderní řízení [online]. [cit. 2015-04-27].

Tabulka č. 5 Míra nezaměstnanosti v letech 2008- 2012 (%)

	2008	2009	2010	2011	2012
EU 28	7	9	9,6	9,6	10,4
Eurozóna	7,6	9,5	10,1	10,1	11,3
Belgie	7	7,9	8,3	7,2	7,6
Bulharsko	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3
ČR	4,4	6,7	7,3	6,7	7
Dánsko	3,5	6	7,5	7,6	7,5
Německo	7,5	7,8	7,1	5,9	5,5
Estonsko	5,5	13,5	16,7	12,3	10
Irsko	6,4	12	13,9	14,7	14,7
Řecko	7,7	9,5	12,6	17,7	24,3
Španělsko	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8
Francie	7,5	9,1	9,3	9,2	9,8
Chorvatsko	8,4	9,1	11,8	13,5	15,9
Itálie	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7
Kypr	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9
Litva	7,7	17,5	19,5	16,2	15
Lotyšsko	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4
Lucembursko	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1
Maďarsko	7,8	10	11,2	10,9	10,9
Malta	6	6,9	6,9	6,5	6,4
Nizozemsko	3,1	3,7	4,5	4,4	5,3
Rakousko	3,8	4,8	4,4	4,2	4,3
Polsko	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1
Portugalsko	8,5	10,6	12	12,9	15,9
Rumunsko	5,8	6,9	7,3	7,4	7
Slovinsko	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9
Slovensko	9,6	12,1	14,5	13,7	14
Finsko	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7
Švédsko	6,2	8,3	8,6	7,8	8
Velká Británie	5,6	7,6	7,8	8	7,9
Turecko	9,7	12,5	10,7	8,8	8,1
Norsko	2,5	3,2	3,6	3,3	3,2
Japonsko	4	5,1	5,1	4,6	4,3
USA	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1

Pramen: Eurostat (vlastní zpracování)

Slovenská republika vstupovala do eurozóny s vidinou lepší ekonomické situace. To se jí dle mnohých názorů³³ i dle této práce podařilo. Pro tyto ekonomiky jakou je Slovensko, tedy otevřenou zemi závislou na exportu, byla společná měna jen zlepšením. Hlavně z důvodu snížení kurzového rizika a transakčních nákladů při obchodování se

---

³³ ČTK. Přijetí eura prý Slovensku velmi prospělo. Deník.cz [online]. [cit. 2015-04-27].

zeměmi EU. Zda se podaří udržet růst ekonomiky i přes krizi eurozóny, která otřásá nyní celou Evropou, je otázkou. Zda přežije společná měna euro a dokáže si udržet statut stabilní měny, se ukáže možná v několika následujících letech.

Tabulka č. 6 Srovnání očekávaných a reálných dopadů přijetí eura na Slovenskou ekonomiku

OČEKÁVANÉ DOPADY	X	REÁLNÉ DOPADY
Zjednodušení obchodování se zeměmi EU		Odstranění kurzového rizika a ostatních bariér obchodu opravdu přispělo k zlepšení podmínek pro obchodování se zeměmi EU
Ztráta nezávislé měnové politiky		Země nemůže již nezávisle reagovat na stavy nerovnováhy (ve skutečnosti ani země bez eura nemohou příliš ovlivňovat dom. měnovou politiku)
Dobrá reakce na poptávkové a nabídkové šoky		Reakce slovenské ekonomiky na šoky jsou převážně symetrické, nikoliv asymetrické. Tudiž tyto výkyvy nezpůsobují vážné dopady na ekonomiku.
Růst zahraničního obchodu		Skutečně došlo v následujících letech po přijetí eura ke zvýšení vývozu i dovozu
Růst HDP		Ekonomika Slovenska rostla téměř po celou dobu od přijetí eura, někteří kritici zpochybňují vliv eura na tento růst
Pokles nezaměstnanosti		Míra nezaměstnanosti po celou dobu rostla. Jedná se však o veličinu, která byla velmi ovlivněna hospodářskou krizí. Nezaměstnanost tedy nelze příliš měnit a to kvůli velkému množství faktorů na kterých závisí.
Snížení inflace		Inflace rostla a opět klesala z důvodu přílivu zahraničních investic.

Pramen: vlastní zpracování

Závěr

Slovenská republika vstoupila do eurozóny již před více než šesti lety. Dlouhá a kvalitní příprava pomohla bez větších problémů přijmout společnou měnu euro, která je dnes jednotnou měnou již pro 19 zemí Evropské unie. Cílem této bakalářské práce bylo nejen stanovení závěru o výhodnosti přijetí eura pro Slovenskou republiku, ale také objasnění samotného přijetí této měny pro ty, kteří by dané problematice nerozuměli. Tak, aby si mohli udělat vlastní názor na přijetí, či nepřijetí eura Českou republikou. Toto téma je neustále aktuální a z hlediska národní ekonomiky naší země i velmi důležité. Zda se připojit k 19 zemím eurozóny a získat tak veškeré výhody s tím související, či záměrně zdržovat přijímací proces a ponechat si vlastní měnu bez závislosti na ekonomikách jiných států³⁴ a bez strachu, zda se jiná země nedostane do bankrotu, tak jak se již dlouho obává celá eurozóna u Řecka.³⁵

Teoretický úvod této práce objasňuje, jak se poválečná Evropa začala integrovat a jak zdlouhavá byla cesta až ke společné měně a k uskupení států tak, jak jej dnes známe pod pojmem Evropská unie. Jedním z nejdůležitějších bodů této části práce je představení tzv. maastrichtských kritérií, jenž měly za cíl stanovit základní podmínky pro vstup země do eurozóny. Popis cesty Slovenské republiky k euru obsahuje právě i analýzu průběžného plnění těchto kritérií od roku 2005 až po úspěšné přijetí eura v roce 2009.

Závěry vyplývající z této práce jsou převážně jednoznačné. Přijetí eura bylo a stále je výhodou. Malá země převážně závislá na exportu neustále čerpá z výhod, které jí společná měna přináší. Z pozorování chování jednotlivých makroekonomických ukazatelů, které byly pro tuto práci vybrány, v průběhu let před eurem a po něm, vyplývá, co vše způsobila společná měna. Na růstu HDP i čistého exportu je zjevné, že odstranění bariér obchodu, kterými rozdílné měny rozhodně jsou, se podnikatelům zlepšilo podnikání se zeměmi EU. Odstranění kurzového rizika i samotná účast v eurozóně zlepšuje pohled na Slovensko v očích investorů a stává se tak cílem pro přímé zahraniční investice. Jedním z ukazatelů, který popírá zlepšování ekonomické situace v zemi je

---

³⁴ Vliv na Českou republiku mají v rámci Evropské unie samozřejmě i jiné státy, ale v kontextu přijetí eura a společné měny je obava z toho vlivu menší, než při společné měně.

³⁵ ČT 24. 2015. Plíží se k Řecku bankrot? ČT 24: zpravodajství [online]. [cit. 2015-05-04].

nezaměstnanost. Ta se po celý čas zkoumání nesnižovala. Míra nezaměstnanost rostla až nad průměr zemí eurozóny. Tento jev však vysvětlují v práci pojmem hystereze, kdy nelze nezaměstnanost s růstem ekonomiky až tak spojovat, jelikož je velmi ovlivněn hospodářskou krizí, která probíhala právě v období přijetí eura.

Samotné téma, zda je pro ekonomiku přijetí eura a vstup do eurozóny výhodný, či nikoliv, je individuální záležitostí každé země. Slovenská ekonomika je specifická svou závislostí převážně na exportu do zemí Evropy, ale pokud se například podíváme na Českou republiku, zemi Slovensku historicky velmi blízkou, tak zde tomu tak být nemusí a ekonomiky se mohou v různých aspektech lišit. Porovnávání těchto dvou zemí by tak bylo vcelku zavádějící. Zda tedy přijmout euro, či nikoliv tak závisí hlavně na výhodách, které od něj sami očekáváme. Situace v Evropě reputaci eura velmi zhoršuje. Zemí na prahu bankrotu přibývá a euro tak může ztrácet postavení stabilní měny. Co čeká slovenskou ekonomiku po přijetí eura z roku 2009 je otázkou nejen budoucnosti, ale i ekonomické situace ostatních 18 zemí, které spolu s ní tuto měnu nyní používají.

Seznam použitých zkratek

EMU – Evropská hospodářská a měnová unie
EU – Evropská unie
EMS – Evropský měnový systém
ECU – Evropská měnová jednotka
ERM – Evropský mechanismus směnných kurzů
NBS – Národní banka Slovenska
SR – Slovenská republika
HDP – Hrubý domácí produkt
CPI – Index spotřebitelských cen

Seznam grafů

Graf č. 1 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2008	30
Graf č. 2 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2009	30
Graf č. 3 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2010	32
Graf č. 4 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2011	33
Graf č. 5 Vývoj nezaměstnanosti a HDP v roce 2012	34

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Složení měnového koše ECU	14
Tabulka č. 2 Etapy hospodářské a měnové unie (HMU).....	16
Tabulka č. 3 Harmonogram přijetí eura	23
Tabulka č. 4 Vývoj plnění maastrichtských kritérií	26
Tabulka č. 5 Míra nezaměstnanosti v letech 2008- 2012 (%)	39
Tabulka č. 6 Srovnání očekávaných a reálných dopadů přijetí eura na Slovenskou ekonomiku.....	40
	43

Seznam zdrojů

- **DĚDEK, Oldřich.** *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru.* Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.
- **SYCHRA, Zdeněk.** *Jednotná evropská měna: realizace hospodářské a měnové unie v EU.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009, 291 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-210-5082-2.
- **EVROPSKÁ KOMISE:** Hospodářské a finanční věci. *Přijímání eura.* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: zá
- **DĚDEK, Oldřich.** Maastrichtská smlouva. *Ministerstvo financí: Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z:<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtska-smlouva>
- **DĚDEK, Oldřich.** Historie eura v datech. *Ministerstvo financí: Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z:<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/historie-eura-v-datech>
- **DĚDEK, Oldřich.** Pakt stability a růstu. *Ministerstvo financí: Zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z:<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/pakt-stability-a-rustu>
- **EVROPSKÁ CENTRÁLNÍ BANKA.** Hospodářská a měnová unie. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>
- **ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA.** Kritéria konvergence. [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/ocnb/mezinarodnivztahy/creuintegrace/euintegrace04.html>
- **NÁRODNÍ BANKA SLOVENSKA:** *Národný plán zavedenia eura v Slovenskej republike: aktualizácia apríl 2008.* Bratislava: Národná banka Slovenska, 2008, 80 s. ISBN 978-808-0431-242.
- **ODBOR VÝZKUMU NBS:** Analýza konvergence slovenskej ekonomiky. *Národná banka Slovenska.* 2005-2009.
- **ŠMARDA, Zdenek.** *Analýza hospodářské politiky v ČR (aplikace magického čtyřúhelníku od roku 1993 a právní aspekty).* Brno, 2009. Dostupné z:http://is.muni.cz/th/3430/pravf_b/bak.pdf. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
- **HOLMAN, Robert.** *Ekonomie.* 3. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, 714 s. ISBN 80-717-9681-6.
- **HOLMAN, Robert.** *Makroekonomie: středně pokročilý kurz.* 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 424 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.
- **PĚNIČKA, Marek.** *Výhody a nevýhody přijetí eura.* Praha, 2009. Dostupné z: file:///C:/Users/Zuzana/Downloads/zaverecna_prace.pdf. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická Praha.

- **EKONOMIKA:** Přechod na euro: realita, nebo utopie?. In: *Česká národní banka* [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2013/cl_13_130207_hampl_ct24.html
- **E15.CZ:** Na Slovensku je nejvyšší inflace za tři roky. *E15.cz: Zprávy* [online]. 2011 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/ekonomika/na-slovensku-je-nejvyssi-inflace-za-tri-roky-716563>
- **PRVNÍZPRAVY.CZ:** HDP Slovenska vykázalo nárůst o dvě procenta. *Prvnizpravy.cz: Zprávy* [online]. 2012 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.prvnizpravy.cz/zpravy/zpravy/hdp-slovenska-vykazalo-narust-o-dve-procenta/>
- **INVESTUJEME.SK:** Slovensko v roku 2010: HDP rástlo o 4%, nezamestnaných už přibúdalo menej. *Investujeme.sk* [online]. 2011 [cit. 2015-04-19]. Dostupné z: <http://www.investujeme.sk/slovensko-v-roku-2010-hdp-rastlo-o-4-nezamestnanych-pribudalo-menej/>
- **VLÁDA SR:** Strategie přijetí eura v SR. 2003. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_EURO/STRATEGIA_PRIJATIA_EURA_SK.pdf
- **EUROSTAT:** <http://ec.europa.eu/eurostat>
- **STATISTICKÝ ÚŘAD SK:** www.portal.statistics.sk
- **BROŽOVÁ, Dagmar.** Hystereze na trhu práce. *Ihned.cz: Moderní řízení* [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://modernirizeni.ihned.cz/c1-12455510-hystereze-na-trhu-prace>
- **ČTK.** Přijetí eura prý Slovensku velmi prospělo. *Deník.cz* [online]. [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/prijeti-eura-pry-slovensku-velmi-prospelo-20121226.html>
- **EUROPEAN COMMISSION:** Gratulační zpráva předsedy Barrose a komisaře Almunia a jejich přivítání slovenských občanů v eurozóně. [online]. 1. 1. 2009 [cit. 2015-05-3]. Slovakia adopted euro today. Dostupné z WWW: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-09-1_en.htm
- **ČT 24:** ČT 24. 2015. Plíží se k Řecku bankrot? *ČT 24: zpravodajství* [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/305345-plizi-se-k-recku-bankrot/>